

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta

Complectens Tertiam Partem Summæ Theologiæ. Cum Commentariis
Reuerendiss. D. Thomæ de Vio Caietani Cardinalis S. Sixti, Et Opvscvlis
Eivsdem In tres Tomos distinctis

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

4. Vtrum decuerit Christum nasci de fœmina.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72797](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72797)

tionem, eius memoria tollitur, ne in sancta nati-
 tis ordine poneretur. Et ita vt Chryl.† dicit, quanta
 benedictio facta est super Iesu, qui vindictam fece-
 rat super domum Acab & Iezabel, tanta est male-
 dictio super domum Ioram, propter filiam iniqui
 Achab & Iezabel, vt vsq; ad quartam generationē
 praevidantur filij eius de numero regum, sicut scri-
 ptum est Exo. 20. Reddam peccatum parentum in
 filios vsq; ad tertiā. & quartam generationem. Est
 etiam attendendum, quod & alij reges fuerunt pec-
 catores, qui in genealogia Christi ponuntur: sed
 non fuit eorum continua impietas. Nam ut dicitur
 in lib. *Quaestionum veteris & noui Testamen-
 ti, Salomon merito patris sui dimissus in regno est,
 Roboam merito Afa filij sui. horum autem trium
 continuauit impietas.

Ad quintum dicendum, q̄ sicut dicit Hier. †
 super Matt. In genealogia saluatoris, nulla sancta-
 rum mulierum assumitur, sed eas quas Scriptura re-
 prehendit, vt qui propter peccatores venerat, de
 peccatoribus nascens, omnia peccata deleret. Vnde
 ponitur Thamar, quae repreheditur de sacerino
 concubitu, & Raab, quae fuit meretrix, & Ruth, quae
 fuit alienigena. & Barsabee vxor Vriae, quae fuit ad-
 ultera: quae tamen proprio nomine non ponitur,
 sed ex nomine viri designatur: tum propter pecca-
 tum ipsius, quae fuit adulterij & homicidij conscia:
 tum etiam ut nominato uiro, peccatum Dauid ad
 memoriam reuocetur, & quia Lucas Christum de-
 signare intendit, vt peccatorū expiatorum, saluum
 mulierum mentionem non facit. Fratres autem Iu-
 dae commemorat, ut ostendat eos ad Dei populū
 pertinere: cum tamē Ismael frater Isaac, & Esau fra-
 ter Iacob a populo Dei furent separati: propter
 quod in generatione Christi non cōmemorantur,
 & etiā vt superbiam de nobilitate excludat. Multi
 enim fratrum Iudae ex ancillis nati fuerunt, sed om-
 nes simul erāt patriarchae & tribuum principes. Pha-
 res autem & Zaram simul nominantur (vt Ambr. *
 dicit super Lucam) quia per eos gemina describitur
 vita populorum: vna secundum legem, quae signifi-
 catur per Zaram: altera secundum fidem, quae signi-
 ficatur per Phares. Fratres autem Iechoniae ponit,
 quia omnes regnauerāt diuersis temporibus, quod
 in alijs regibus non acciderat, vel quia eorum simi-
 lis fuit & iniquitas & miseria.

ARTICULVS IIII.

Vtrum decernerit Christum nasci de femina.

Ad quartum sic procedit.
 Videtur q̄ materia corpo-
 ris Christi non debuerit esse as-
 sumpta de femina. Sexus enim
 masculinus est nobilior, quam
 sexus femineus: sed maxime de-
 cuit ut Christus assumeret id,
 quod est perfectum in humana
 natura. ergo videt q̄ nō debue-
 rit de femina carnem assumere,
 sed magis de viro: sicut & Eua
 de costa viri formata est.

¶ 2 Præt. Quicumque ex femina
 concipitur, vtero feminae inclu-
 ditur: sed Deo qui coelum & terram implet (ut dicitur
 Hierem. 23.) non competit quod paruo femi-
 nae utero includatur. ergo videtur quod nō debue-
 rit concipi de femina.

¶ 3 Præt. Illi, qui concipiuntur ex femina, quandam
 immunditiam patiuntur, vnde dicitur Iob 25. Num
 quid iustificari potest homo comparatus Deo, aut
 apparere mundus natus de muliere? sed in Christo
 nulla immunditia esse debuit: ipse enim est Dei sa-
 pientia, de qua dicitur Sap. 7. Nihil inquinatum in
 illam incurrit. ergo non videtur, q̄ debuerit car-
 nem assumere de femina.

SED CONTRA est, quod dicitur Gal. 4. Misit Deus
 filium suum factum ex muliere.

RESPON. Dicendum, q̄ licet filius Dei carnē hu-
 manā assumere potuerit, de quacumq; materia vo-
 luisset: conuenientissimum tamen fuit, ut de femina
 carnem acciperet. Primo quidē, quia per hoc tota
 humana natura nobilitata est. vnde Aug. * dicit i li.
 83. Quaest. Hominis liberatio in vtroq; sexu debuit
 apparere. Ergo, quia virum oportebat suscipere, q̄
 sexus honorabilior est, conueniens erat vt femine
 sexus liberatio hinc appareret, q̄ ille vir de femina
 natus est. Secundo, quia per hoc veritas incarnatio-
 nis astringitur. Vnde Amb. * dicit in lib. de incar. Mul-
 ta in Chro secundum naturam inuenies, & vltra na-
 turam: secundum conditionē etenim naturę in ute-
 ro femineae. f. corporis fuit, sed supra conditionē vir-
 go concepit, virgo genuit, vt crederes, q̄ Deus
 erat, qui innouabat naturā, & homo erat, qui secun-
 dum naturā nascebatur ex homine. Et Aug. * dicit
 in Epist. ad Voluf. Si omnipotens Deus hoīem vbi-
 cumq; formatum, non ex materno vtero crearet,
 sed repentinum inferret aspectibus, nonne opinio-
 nem confirmaret erroris, nec hoīem verum susce-
 pisse, vilo modo crederetur, & dum omnia mirabi-
 liter facit, auferret quod misericorditer fecit? Nūc
 vero ita inter Deum & hoīem mediator apparuit,
 vt in unitate personae copulans vtramq; naturā, &
 solita sublimaret insolitis, & insolita solitis reape-
 raret. Tertio, quia per hunc modum cōpletur om-
 nis diuersitas generationis humanae. Nam primus
 homo productus est ex limo terrae sine viro & fe-
 mina: Eua vero producta est ex viro sine femina: a-
 lij vero homines nascuntur ex viro & femina. unde
 hoc quartum, quasi Christo proprium relinqueba-
 tur, ut produceretur ex femina sine viro.

AD PRIMUM ergo dicendum, q̄ quia sexus mascu-
 linus est nobilior q̄ femineus, ideo humanā naturā
 in masculino sexu assumpsit: ne tñ sexus femineus
 contēneretur, congruū fuit, ut carnē assumeret de
 femina. vñ A. u. dicit in li. * de Ago. Chriano: Nolite
 vos ipsos cōtēnere viri, fili⁹ Dei virū suscepit: nolite
 vos ipsas cōtēnere feminae, fili⁹ Dei nat⁹ ex femina ē.

AD SECUNDUM dicendum, q̄ sicut Aug. * dicit 23.
 lib. contra Faustum (qui hac obiectione utebatur)
 Non plane, inquit, catholica fides, quae Chrm Dei
 filium, natum fm carnē credit ex virgine, vilo mo-
 do eundem Dei filium sic in utero mulieris inclu-
 dit, quasi extra non sit, quasi celi & terrę administra-
 tionem deseruerit, quasi a patre recesserit: sed vos
 Manichaei corde illo, quo nihil potestis nisi corpo-
 ralia phātasmata cogitare ista omnino nō capitis.
 ut. n. dicit in Epist. * ad Voluf. Hominum iste sensus
 est, nihil nisi corpora valentiū cogitare, quorū nul-
 lum pōt esse vbiq; totū: qm̄ per innumerabiles par-
 tes aliud alibi habeat necesse est. Longe alia est aīa
 natura q̄ corporis, quanto magis Dei, qui creator
 est aīa & corporis, & nouit ubique totus esse &
 nullo contineri loco: nouit venire, non recedēdo
 ubi erat: nouit abire, non deserēdo quo venerat.

Tertia S. Thomae. P AD

Hier. 2. in o-
 bere imper-
 240, 205.

Aug. in lib.
 ex nou. Test.
 qui incipit
 Deus ceteri
 204.

Matt. 2. sup.
 illud. Iesu
 genuit. 26.
 264, 146.

2. in li.
 83. 205.

Epist. ad
 Voluf. 205.

Super Quaestio-
 nis
 205.

In corpore
 vnica cōclusio:
 205.

In responsione ad
 tertium vide, q̄ dupli-
 citer excluditur im-
 munditia, & ab huma-
 nitate, prima respon-
 sione, & a verbo Dei
 secunda responsione.

205. 205.

q. r. in med.
to. 4.

Cap. 6. circa
med. to. 2.

Est epist. an
te med. to. 2.

Ca. 11. circa
med. to. 3.

Li. 23. ca. 20.
ante med. to. 6.

2. in li. 83.
205.

Est epist. ali
quandam
prin. to. 2.

AD TERTIUM dicendum, qd in conceptione vi-
ri ex femina non est aliquid immundum, inquantu
est opus Dei, vnde dicitur Act. 10. Quod Deus crea-
uit, tu ne commune dixeris. i. immundum. Est ibi
tamen aliqua immunditia ex peccato proveniens,
prout cum libidine quis concipitur ex commistio-
ne maris & femine, quod tamen in Christo no fuit,
vt supra ostensum est.*

q. 19. ar. 2.

Cap. 6. circa
med. co. 6.

Si tamen aliqua esset ibi immunditia, ex ea non
inquinaretur Dei verbum, quod nullo modo est
immutabile vel alterabile. Vnde Aug.* dicit in lib.
contra quinque hereses, Dicit Deus creator homi-
nis, Quid est quod te permouet in mea natiuitate?
non sum libidinis conceptus cupiditate. ego mat-
rem de qua nascerer feci. Si solis radius cloacarū
fordes siccare nouit, eis inquinari non nouit, quan-
to magis splendor lucis aeternae, quocumq; radi-
auerit mundare potest, & ipse pollui non potest?

ARTICVLVS V.

¶ Super Quaestiones
trigesima prima
Articulum
quintu.

q. 2. q. 2.
ar. 5.

Vtrū corpus Christi de purissimis san-
guinibus virginis formatu fuerit.

AD QVINTVM sic procedit.

Videtur qd caro Christi no
fuerit cōcepta ex purissimis san-
guinibus Virginis. Dicitur enim
in collecta, qd Deus verbum suū
de Virgine carnem sumere vo-
luit: sed caro differt a sanguine
Virginis, ergo corpus Christi non
est sumptū de sanguine virginis.

¶ 2 Præ. Sicut mulier formata
est miraculose de viro, sic corp⁹
Christi miraculose formatū est
de virgine: sed mulier non dici-
tur esse formata de sanguine vi-
ri, sed magis de carne & ossibus
eius, secundum illud, quod dicitur
Gen. 2. Hoc nunc os de ossi-
bus meis, & caro de carne mea.

¶ 3 Præ. Corpus Christi fuit
eiusdem speciei cū corporibus
aliorum hominum: sed corpo-
ra aliorum hominum, non for-
mantur ex purissimo sanguine,
sed ex semine & sanguine men-
struo. ergo videtur, quod nec
etiā corpus Christi fuerit cō-
ceptum ex purissimis sanguini-
bus Virginis.

SED CONTRA est, quod Dam.
* dicit in 3. li. qd filius Dei cōstru-
xit sibi ipsū ex castissimis, & purif-
simis sanguinibus virginis car-
nem animatā anima rationali.

RESPON. Dicendum, qd sicut
supra dictum est, * in cōceptio-
ne Christi fuit secundum cōdi-
tionem naturā, qd est natus ex
femina, sed supra conditionē na-
turā, quod est natus ex virgine.
Habet aut hoc naturalis condi-
tio, quod in generatione aialis
femina materiam ministret, ex

li. g. orth. fi.
6. 2. in med.

Art. preced.

speciat difformitas
principij actui: quia
femina ex viro concipi-
ens non est virgo: prin-
cipium autem actiū
naturaliter ad
vium spectat. Secun-
da vero cōsequētia
probatur auctoritate
Philosophi commu-
nem materiam mu-
lierum ponentis, sicut
guinem talem.
¶ Hoc in loco aduer-
te nouum errorē die-
bus nostris exortum,
dicentem Christum
cōceptum ex sangui-
ne beatæ Virginis pu-
rissimo non quocum-
que, sed in corde exi-
stente: ita quod ex
tribus guttis sangui-
nis circa cor beatæ
Virginis conceptus
est Christus. Repu-
gnat autem hic error
& dictis hic, & An-
brojii supradictæ au-
thoritati (secundum
conditionem naturæ
i vtero femine fuit)
& sacre Scripturæ
ex voce Angeli dice-
tis, Ecce concipies
in vtero, non in cor-
de. Et quod proprie
de vtero loquatur, ex
beatæ Virginis ver-
bis habetur, que opti-
me intellexit verba
Angeli, & respon-
dens dixit, Quomo-
do fiet istud, quoniā
vtrum nō cognosco?
Si in corde conceptu-
ra erat, male allega-
ta fuisset causa que-
stionis, Quoniam
vtrum nō cognosco:
conceptio enim in
corde non fit ex femi-
ne viri, de modo er-
go concipiendi in v-
tero illo quæsiuit, in
quo ex femine concipi
consequitur. Am-
plius, Beata Virgo
in euangelio dicitur
prægnans, & quod
pèperit filium, & qd
est mater; que om-
nia falsa essent. Nam
habens infantem in
corde, non est præ-
gnans, sicut nec si ha-
beret infantem in sto-
macho, aut in ventri-
culo cerebri: præ-
gnans enim sola illa
dicitur, quæ in loco
naturali infantē con-
ceptum habet. Simi-
liter nec mater, si-
cut nec Adam fuit
parere, aut mater E-
uæ, licet ex eius par-
te vna fuerit formata
Eua, tollit ergo veritatem
maternitatis beatæ
Virginis respectu Christi error
iste. Vnde & ita
dam-

F parte aut maris sit principiu a-
ctiū in generatione, sicut pro-
bat Phil. in lib. * de generatione
aialium. Femina aut, quæ ex ma-
re concipit, non est virgo. & iō
ad supernaturalē modū gñatio-
nis Christi pertinet, qd actiū prin-
cipiū in generatione illa fuerit
virtus supernaturalis diuina: sed
ad naturalē modum generatio-
nis eius pertinet, qd eius materia,
de qua corpus eius cōceptū est,
sit conformis materiæ, quā alia
femina subministrat ad concep-
tionē prolis. Hæc autem mate-
ria s'm Phil. * in li. de generatio-
ne aialium, est s'anguis mulieris,
nō quicumq; sed perductus ad
quandā ampliorē digestionē
per virtutem generatiuā mris,
ut sit materia apta, ad concep-
tū. & ideo ex tali materia fuit
corpus Christi conceptum.

AD PRIMVM ergo dicendum,
qd cū beata virgo fuerit eiusdem
naturæ cū alijs feminis, cōsequens
est qd habuerit carnē & ossa eius-
dē naturæ. Carnes aut & ossa in
alijs feminis sūt actuales corpo-
ris partes, ex quibus cōstituitur
integritas corporis; & iō subtra-
hi nō pōt sine corruptione cor-
poris, vel diminutione. Christus
aut, qui venerat corrupta repa-
rare, nullā corruptionē aut di-
minutionē integritati mris eius
inferre debuit, ut sup. dictū est.*
& ideo nō debuit corpus Chri-
sti formari de carne, vel ossibus
virginis, sed de sanguine, qd non-
dum est actū, sed est potentia to-
tum, ut dicitur in lib. de genera-
aialium. & ideo dī carnem de
virgine sumpisse, nō qd materia
corporis eius fuerit actu caro,
sed sanguis, qd est potentia caro.

AN SECVNDVM dicēdū, qd si-
cut in j. parte dictū est, * Adā, qd
iustitutus erat, ut principiu quod
dā humanæ naturæ, habebat in
suo corpore aliqd carnis & of-
sis, qd nō pertinebat ad integri-
tatē personālē ipsius, sed solum
inquantū erat naturā humanā
principiū, & de tali formata est
mulier absq; viri detrimēto, sed
nihil tale fuit i corpore virginis,
ex quo corp⁹ Christi posset forma-
ri sine corruptiōe mris corpis.

AD TERTIUM dicēdū, qd se-
men femine non est generatio-
ni aptum: sed est quiddā imper-
fectū in genere d feminis, qd nō
potuit pducī ad pfectū feminis
cōplementum, pp imperfectionē
virtutis femineæ. & iō tale semē
non est materia, qd de necessita-

Lib. 1.
6. 1. 2.
5. 10. 4.

Lib. 1.
6. 1. 2.
5. 10. 4.

q. 2. ar. 2.

q. 2. ar. 2.

Lib. 1.
6. 1. 2.
5. 10. 4.

q. 2. ar. 2.

q. 2. ar. 2.

D. 661.